

Avizul Comitetului Economic și Social European privind Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor – Un parteneriat consolidat al Spațiului european de cercetare pentru excelență și creștere

COM(2012) 392 final

(2013/C 76/06)

Raportor: **dna Daniela RONDINELLI**

La 17 iulie 2012, în conformitate cu articolul 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, Comisia Europeană a hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor – Un parteneriat consolidat al Spațiului european de cercetare pentru excelență și creștere

COM(2012) 392 final.

Secțiunea pentru piața unică, producție și consum, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 8 ianuarie 2013.

În cea de-a 486-a sesiune plenară, care a avut loc la 16 și 17 ianuarie 2013 (ședința din 16 ianuarie), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 120 voturi pentru și 2 abțineri.

1. Concluzii și recomandări

1.1 În opinia Comitetului Economic și Social European (CESE), realizarea Spațiului european de cercetare (SEC) reprezintă un obiectiv prioritar în vederea promovării creșterii și a dezvoltării economice, sociale și culturale a UE, precum și a excelenței științifice și a coeziunii dintre statele membre, regiuni și societăți. Politica de finanțare prevăzută în programul *Orizont 2020* trebuie să prevadă fondurile necesare, pentru a permite îndeplinirea acestui obiectiv.

1.2 În numeroasele sale avize ⁽¹⁾ CESE și-a exprimat viziunea cu privire la SEC, inițiind, împreună cu Comisia, Parlamentul European și Consiliul, o dezbatere și o confruntare aprofundată pe această temă. Prin urmare, Comitetul salută Comunicarea Comisiei.

1.3 CESE este de acord cu Comisia, atunci când aceasta consideră creșterea economică drept unul dintre obiectivele prioritare ale SEC. În cursul gravei crize economice și sociale actuale, această precizare are o importanță fundamentală pentru societatea civilă organizată europeană.

1.4 CESE este de părere că libera circulație a cercetătorilor, a cunoștințelor științifice și a tehnologiei trebuie să devină „cea de a cincea libertate” a pieței interne.

1.5 CESE consideră că realizarea zonei unice de cercetare este un proces în evoluție permanentă și că stabilirea termenului pentru 2014 este prea ambițioasă, având în vedere și că în

multe țări europene se pun în aplicare măsuri de austeritate care reduc investițiile publice naționale în cercetare și inovare.

1.6 CESE susține propunerea de a crea SEC mai curând prin intermediul unui parteneriat consolidat bazat pe bune practici decât prin regulamente, exprimându-și însă preocuparea cu privire la faptul că memorandumurile de înțelegere încheiate cu organizațiile au un caracter voluntar, neobligatoriu din punct de vedere juridic și informal.

1.7 CESE încurajează o voință politică puternică, care să poată veni în ajutorul unor sisteme naționale de cercetare eficiente și competitive. Acestea vor putea fi mai bine puse în practică printr-o evaluare *inter pares*, care va trebui să fructifice calitatea echipei de cercetare, structurile implicate și rezultatele obținute.

1.8 Comitetul consideră că activitățile de cercetare finanțate din fonduri publice trebuie să acorde prioritate domeniilor care au o importanță deosebită pentru bunăstarea cetățenilor europeni și că din fondurile publice trebuie finanțate în continuare proiecte în cadrul unei cooperări europene puternice și partajate.

1.9 CESE îndeamnă Comisia și statele membre să adopte toate măsurile necesare pentru a elimina obstacolele care stau în calea realizării SEC și care sunt legate de lipsa unei piețe europene a forței de muncă pentru cercetători, de condițiile lor de muncă, de mobilitatea lor și de sistemul de securitate socială.

1.10 Comitetul reamintește că se impune modificarea urgentă a situației pensiilor și fondurilor de pensii pentru cercetătorii care participă la proiecte transnaționale și că trebuie creat un fond european de pensii suplimentare, pentru a acoperi/compensa pierderile rezultate din tranziția de la o țară la alta sau de la un sistem de securitate socială la altul.

⁽¹⁾ JO C 95, 23.4.2003, p. 48; JO C 218, 11.9.2009, p. 8; JO C 306, 16.12.2009, p. 13; JO C 132, 3.5.2011, p. 39; JO C 318, 29.10.2011, p. 121; JO C 181, 21.6.2012, p. 111; JO C 299, 4.10.2012, p. 72; JO C 229, 31.7.2012, p. 60; JO C 44, 15.2.2013, Avizul CESE „Tehnologii generice esențiale”, Avizul CESE „Cooperarea internațională în materie de cercetare și inovare” și Avizul CESE „Accesul la informațiile științifice – investiții publice”. (A se vedea pagina 43, 48 din prezentul Jurnal Oficial).

1.11 Comitetul atrage atenția cu privire la faptul că noile inițiative propuse de Comisie nu trebuie să compromită sau să anuleze eforturile de reducere a constrângerilor administrative pentru cercetători în cadrul SEC.

1.12 CESE reamintește CE și statelor membre faptul că trebuie să adopte toate inițiativele necesare în vederea eliminării efective a discriminărilor, inegalităților și diferențelor de gen care există încă în mediul academic, științific și de cercetare. Comitetul salută, în special, decizia de a asigura o prezență a femeilor de cel puțin 40 % în toate comitetele implicate în recrutarea de personal și în elaborarea și/sau revizuirea criteriilor pentru evaluarea proiectelor, precum și în cele care stabilesc politicile privind munca în institutele academice, de cercetare și științifice.

1.13 CESE salută propunerea CE de elaborare a unei foi de parcurs pentru dezvoltarea infrastructurilor electronice de sprijinire a e-Științei. Comitetul face trimitere la avizul său ⁽²⁾ privind Comunicarea ⁽³⁾ Comisiei referitoare la accesibilitatea, precum și conservarea și difuzarea rezultatelor cercetării și a cunoștințelor științifice.

1.14 CESE sprijină apelul adresat de sectorul cercetării și de comunitatea științifică europeană ⁽⁴⁾ șefilor de stat și de guvern și președinților instituțiilor UE, conform căruia Europa nu își poate permite să piardă cele mai mari talente și cei mai buni cercetători și profesori, în special tineri; apelul subliniază că fondurile europene sunt esențiale pentru a le face mai eficiente și eficace pe cele naționale și pentru a îmbunătăți competitivitatea paneuropeană și internațională; prin urmare, Comitetul solicită să nu fie reduse cheltuielile aferente din bugetul european 2014-2020.

1.15 CESE consideră că harta activităților care vor trebui desfășurate în domeniile prioritare, forumul pentru difuzarea și transferul rezultatelor proiectelor științifice și de cercetare, precum și evaluarea finală a efectelor comunicării ar trebui să prevadă participarea deplină și efectivă a societății civile implicate în SEC.

1.16 În lumina motivelor de mai sus, CESE ar dori înființarea în cadrul său a unui grup special, la care instituțiile europene să se raporteze în cursul viitoarelor etape de evaluare, monitorizare și decizionale legate de realizarea SEC.

2. Introducere

2.1 În numeroase avize, CESE și-a expus viziunea cu privire la SEC, care rămâne valabilă și relevantă, salutând comunicarea, care vizează un parteneriat consolidat și care dovedește cât de

urgent este ca UE și statele membre (SM) să își mențină și să își extindă angajamentele asumate. În statele membre, progresele nu au fost omogene și, în anumite cazuri, continuă să fie lente. Aspectul inovator al comunicării constă în faptul că extinde colaborarea dintre Comisie și statele membre la organizațiile care au legătură cu SEC ⁽⁵⁾. CESE consideră necesară **o cooperare consolidată mai amplă și mai eficientă**.

2.2 CESE împărtășește punctul de vedere al Comisiei, conform căruia realizarea SEC trebuie să sprijine creșterea economică, excelența științifică și coeziunea dintre regiuni, țări și societăți. În același timp, trebuie să se ia în considerare și să se dezvolte interacțiunea necesară dintre știință și piață, dintre inovare și întreprindere, dintre noile forme de organizare a muncii și un mediu de cercetare din ce în ce mai interconectat.

2.3 CESE este de părere că, în contextul actual al crizei globale, sunt necesare măsuri mai precise și mai energice, atât pentru a depăși efectele negative ale fragmentării naționale în elaborarea și implementarea politicilor de cercetare, cât și pentru a optimiza activitățile care tind să sporească eficacitatea acestor politici. De asemenea, măsurile trebuie să aibă drept obiectiv sporirea concurenței sănătoase și loiale și a sinergiilor transfrontaliere între sistemele naționale de cercetare, facilitarea carierei de cercetător, mobilitatea și libera circulație a cunoștințelor ⁽⁶⁾.

2.4 În urma consultării publice realizate în vederea elaborării comunicării, a reieșit că:

- **pentru cercetători**, principalele preocupări sunt atractivitatea scăzută a carierelor, libertatea de mișcare limitată și lipsa de oportunități pentru schimbul de idei;
- **pentru organizațiile care finanțează și/sau desfășoară activități de cercetare**, trebuie să se depună eforturi și să se asigure o coordonare mai strânsă și mai eficientă în vederea atingerii excelenței și pentru a aborda actualele provocări din Europa și din lume. Cooperarea transfrontalieră și paneuropeană, precum și infrastructurile adecvate de acces la bazele de date, la rezultate și la publicații, reprezintă elemente esențiale. Societatea civilă din domeniul cercetării trebuie să participe mai mult la procesul decizional privind SEC;
- **în sectorul privat**, există o preocupare generală determinată de lipsa de cercetători cu nivel înalt de calificare și formare. Inclusiv industria solicită o mai mare colaborare între domeniul învățământului, cel al științei și cel antreprenorial; întreprinderile consideră că mediul academic, sectorul privat și cel antreprenorial nu colaborează suficient;

⁽²⁾ Avizul CESE „Accesul la informațiile științifice – investiții publice”.

⁽³⁾ COM(2012) 401 final.

⁽⁴⁾ Scrisoare deschisă din partea a 42 de laureați ai Premiului Nobel și a 5 medaliați Fields, 23.10.2012, <http://erc.europa.eu/>

⁽⁵⁾ La 17 iulie 2012, Comisia a încheiat memorandumuri de înțelegere cu: Asociația Europeană a Organizațiilor de Cercetare și Tehnologie (European Association of research and technology organisations - EARTO), Nordforsk, Liga Universităților de Cercetare din Europa (The league of European Research Universities - LERU), Asociația Universităților Europene (The European University Association - EUA) și Science Europe.

⁽⁶⁾ COM(2010) 546 final.

— **statele membre și țările partenere** sunt de acord cu privire la faptul că sunt necesare acțiuni mai concrete care să urmărească finalizarea SEC, preferând o metodă bazată pe bunele practici și nu o eventuală abordare legislativă.

3. Consolidarea sistemelor naționale de cercetare, pentru ca acestea să fie mai eficiente, mai deschise și mai competitive

3.1 CESE împărtășește ideea Comisiei, de consolidare a sistemelor naționale de cercetare prin intermediul bunelor practici, fiind de acord că alocarea resurselor trebuie realizată prin intermediul cererilor publice și deschise de propuneri, care să fie evaluate de grupuri de experți (**evaluare *inter pares*** ⁽⁷⁾) din statul membru în cauză, din alte state membre sau din țări terțe. **Evaluarea calității** echipelor care desfășoară activități de cercetare, a instituțiilor participante și a rezultatelor obținute trebuie să servească drept bază pentru deciziile adoptate în materie de finanțare publică instituțională. În multe cazuri, cercetătorii, echipa, propunerile și programele de cercetare nu sunt încă evaluate conform unor standarde comparabile, chiar dacă este vorba despre proiecte și activități de cercetare realizate și finanțate în mod similar. În opinia CESE, acest lucru reprezintă o pierdere inacceptabilă de valoare, într-un moment în care în diverse state membre sunt reduse semnificativ fondurile din buget destinate activităților de cercetare.

3.2 CESE este conștient de faptul că cercetarea europeană este una dintre cele mai bune din lume. În universități și instituții științifice, cercetarea a permis întreprinderilor europene să fie lideri și să se poziționeze în avangarda dezvoltării tehnologiilor și să ocupe locuri de prim rang. Din acest motiv, CESE își exprimă preocuparea cu privire la concluzia la care ajunge Comisia în cadrul evaluării de impact, în care afirmă că decalajul dintre Europa, Statele Unite, Japonia și alte economii dezvoltate devine din ce în ce mai evident ⁽⁸⁾. Acest lucru pare să arate că Europa pierde teren în ceea ce privește producția de cunoaștere și că țările-lider în domeniul inovării la nivel mondial depășesc UE-27 sub aspectul anumitor indicatori. În contextul crizei globale și al schimbării în consecință a raporturilor de putere, CESE consideră că SEC trebuie să consolideze supremația științei europene, ale cărei calitate și nivel de excelență trebuie să servească drept avantaj concurențial la momentul intrării în competiție cu alți actori internaționali.

3.3 În 2002, UE a decis că investițiile tuturor statelor membre în cercetare și dezvoltare trebuiau să atingă 3 % din PIB-ul european ⁽⁹⁾. Eșecurile repetate în atingerea acestui

⁽⁷⁾ Principiile fundamentale sunt stabilite în „orientările voluntare privind condițiile-cadru pentru programarea în comun a cercetării”, CSEC - GPC, 2010.

⁽⁸⁾ Raportul intitulat „Tablou de bord privind inovarea 2011” al UE arată că Statele Unite, Japonia și Coreea de Sud au un randament mai mare decât cel al Europei celor 27. Spațiul ocupat de economiile emergente precum Brazilia, China și India este în creștere, iar ponderea lor din punctul de vedere al cercetării și dezvoltării sporește.

⁽⁹⁾ În 2008, investițiile reprezentau 1,92 % din PIB-ul european, în timp ce în statele membre ele erau de 2,79 % (EUROSTAT, 2008).

obiectiv și amânarea lui până în 2020 determină CESE să se întrebze dacă acest obiectiv va mai fi îndeplinit. Comitetul este de acord că una dintre prioritățile SEC trebuie să fie creșterea, mai ales în perioada actualei crize economice și sociale grave, și își manifestă via preocupare față de reducerile considerabile ale fondurilor pentru cercetare, cauzate de politicile de austeritate.

3.4 Unul dintre pilonii Spațiului european al învățământului superior, strâns legat de realizarea SEC, constă în promovarea mobilității în vederea îmbunătățirii formării studenților, a profesorilor și a cercetătorilor în mod efectiv. Reducerile vor afecta mulți cercetători sub aspectul exploatarei SEC și sub cel al participării pe deplin la acest spațiu. CESE își manifestă propria preocupare cu privire la deciziile adoptate ⁽¹⁰⁾.

3.5 CESE își reafirmă convingerea că sistemele naționale de cercetare eficiente și competitive necesită o puternică voință politică și îndeamnă UE și statele membre să realizeze progrese într-un mod mai hotărât și rapid cu privire la respectarea angajamentelor asumate.

3.6 În ultimii ani, activitățile de cercetare finanțate din fonduri publice par să fi abandonat domeniile de importanță strategică pentru bunăstarea cetățenilor europeni, deși ar trebui să reprezinte domenii de cercetare inovatoare pentru SEC, în cadrul unei cooperări europene partajate.

3.7 În plus, CESE amintește că, în vederea optimizării și/sau al redefinirii sprijinului economic acordat sistemelor naționale de cercetare, trebuie eliminată falsa dihotomie între știința aplicată și știința de bază, de care par să fie seduse anumite state membre, care se străduiesc să-și reducă bugetul. Acest lucru reprezintă un obstacol serios în calea accesului la resurse și fonduri.

4. Cooperarea la nivel transnațional

4.1 În UE, cooperarea paneuropeană în domeniul cercetării s-a concentrat pe anumite inițiative importante ⁽¹¹⁾. Totuși, doar 0,8 % dintre creditele publice ⁽¹²⁾ pentru cercetare și dezvoltare sunt utilizate pentru programele comune ale statelor membre, inclusiv cele sprijinite sau cofinanțate de Comisie, deși există probe care demonstrează că prin intermediul cooperării transnaționale este posibil să se îmbunătățească nivelul activităților de cercetare și dezvoltare, să fie incluse noi domenii și să se obțină ajutoare publice și private pentru proiecte comune. **Acest lucru confirmă necesitatea unui țesut solid de rețele de cunoștințe care să acopere întreaga Europă.**

⁽¹⁰⁾ Patrizio Fiorilli, purtătorul de cuvânt al Comisiei cu privire la buget, a declarat, în octombrie 2012, că vor fi reduse creditele alocate din bugetul UE și din bugetele statelor membre pentru bursele Erasmus.

⁽¹¹⁾ De exemplu programele-cadru, Agenția Spațială Europeană, Laboratorul European de Biologie Moleculară, Organizația Europeană pentru Cercetare Nucleară.

⁽¹²⁾ CCBSCD este criteriul care măsoară creditele bugetare, investițiile publice și măsurile de sprijin pe care guvernele naționale le prevăd pentru cercetare și dezvoltare.

4.2 Introducerea unor noi programe de finanțare a cercetării – precum **subvenția pentru sinergie CEC**, lansată în 2012 și care vine în sprijinul micilor grupuri transfrontaliere (și, în general, interdisciplinare) de cercetători – poate contribui la ilustrarea valorii adăugate și a complementarității muncii în comun, cu condiția ca aceste grupuri să fie creative în gestionare și să împărtășească în mod novator cunoștințe complementare, capacități și resurse.

4.3 În plus, există în continuare obstacole și bariere în calea accesului străinilor în institutele de cercetare națională de interes european și a accesului la infrastructurile de cercetare paneuropene al oamenilor de știință care își desfășoară activitatea în statele membre neparticipante. În ambele cazuri, accesul este acordat pe baza preferinței naționale. CESE consideră că aceste probleme împiedică realizarea deplină a SEC.

4.4 CESE consideră că anunțata trecere în revistă a activităților – care ar urma să evidențieze punctele tari, punctele slabe și lacunele cooperării științifice transnaționale – ar trebui nu numai să se bazeze pe informațiile furnizate de statele membre, ci și să garanteze o participare reală și efectivă a societății civile care are legătură cu SEC și/sau este interesată de acesta.

5. O piață a forței de muncă deschisă pentru cercetători

5.1 Recrutarea

În ciuda eforturilor depuse, există în continuare bariere în calea unei proceduri de recrutare deschise, transparente și bazate în primul rând pe merit. Nu întotdeauna criteriile de selecție sunt anunțate în mod corespunzător și nici nu se cunosc regulile cu privire la alegerea membrilor comisiei de evaluare, care deseori nu pot fi comparate între statele membre (de exemplu portalul Euraxess). Comisia semnalează că anumite locuri de muncă din domeniul cercetării nu au fost atribuite în funcție de merit, deși nu se cunoaște numărul lor exact⁽¹³⁾. Recomandarea privind Carta europeană a cercetătorilor, Codul de conduită pentru recrutarea cercetătorilor și Parteneriatul european pentru cercetători⁽¹⁴⁾ au generat anumite efecte pozitive la nivel național și instituțional. Cu toate acestea, implementarea principiilor cartei și a codului rămâne totuși un proces prea lent. CESE are temeri legate de posibilitatea ca lipsa unei piețe a muncii mai integrate pentru cercetători, care să ofere mai multe garanții, să constituie un obstacol dificil de depășit, în perspectiva finalizării SEC până în 2014.

⁽¹³⁾ Există aproximativ 40 000 de posturi de cercetători vacante, dintre care 9 600 sunt destinate titularilor de catedre universitare (Technopolis, 2010).

⁽¹⁴⁾ În vederea sprijinirii implementării concrete a cartei și a codului, CE a lansat, în 2008, „Strategia în domeniul resurselor umane pentru cercetători, cu includerea cartei și a codului” și a instituit, în 2009, un „Grup de strategie instituțională pentru resursele umane”, în vederea constituirii unei platforme de schimb al celor mai bune practici între actorii interesați, la nivelul întregii Europe.

5.2 Condiții de muncă

Condițiile de muncă ale cercetătorilor diferă semnificativ de la un stat membru la altul, iar în anumite cazuri nu sunt suficient de interesante încât să prezinte interes pentru tineri, să păstreze specialiștii experți și să îi atragă pe cercetătorii străini. Criteriile de promovare, perspectivele profesionale și sistemele de remunerare diferă încă semnificativ de la o țară la alta. Instituțiile nu recunosc întotdeauna mobilitatea ca fiind un indicator al performanței din mediul academic. În țările cele mai afectate de criză se observă deja o creștere semnificativă a numărului de cercetători tineri și/sau experți care caută alternative, inclusiv în afara Europei. Comisia nu poate ignora această pierdere de resurse umane în domeniul științific și al cercetării, iar CESE o îndeamnă să adopte, în colaborare cu statele membre, măsuri urgente și concrete pentru a stopa acest fenomen.

5.3 Mobilitatea

Condițiile de transferabilitate și de acces la subvenții și finanțări constituie, de asemenea, un obstacol în calea mobilității cercetătorilor, care nu pot păstra întotdeauna propriile subvenții naționale (este cazul a 13 state membre). În același timp, echipele de cercetare nu pot include întotdeauna parteneri străini în proiectele lor naționale de cercetare, întrucât în diverse țări (11 state membre), beneficiarii trebuie să fie instituții naționale. În 4 state membre, bursele de studiu nu sunt accesibile cetățenilor străini.

5.4 Securitatea socială

CESE reamintește cele menționate în avizul său privind programul Orizont 2020⁽¹⁵⁾, și anume necesitatea urgentă de a schimba în bine situația pensiilor și a fondurilor de pensii pentru cercetătorii care participă la proiecte transnaționale, precum și nevoia de a crea un fond european de pensii suplimentare, pentru a acoperi/compensa pierderile cauzate de trecerea de la o țară la alta sau de la un sistem de securitate socială la altul. Sistemele de securitate socială, care de multe ori consideră de la sine înțeles că lucrătorii muncesc pentru aceeași organizație pe perioada întregii vieți profesionale, au tendința de a ignora sau pur și simplu de a scoate din calcul anii în care aceștia au desfășurat activități de cercetare într-o altă țară. Eforturile depuse până acum sunt în mod clar insuficiente și nu au reușit să depășească acest obstacol, care îi prejudiciază mai ales pe tinerii cercetători.

6. Deplina realizare a egalității dintre femei și bărbați. Integrarea perspectivei de gen în proiectele de cercetare

6.1 În ultimii ani s-a înregistrat, practic în toate domeniile, o creștere importantă a numărului de femei care se ocupă cu cercetarea, dar numărul celor active care ocupă poziții academice înalte, precum cele de cercetător principal în instituții

⁽¹⁵⁾ JO C 181, 21.6.2012, p. 111.

științifice și în universități, rămâne încă foarte redus⁽¹⁶⁾. Aceasta în ciuda faptului dovedit că grupurile de cercetare mixte au rezultate mai bune și beneficiază de experiențe mai ample, de cunoștințe partajate, de puncte de vedere diferite și de un nivel mai înalt de inteligență socială.

6.2 Cariera academică a femeilor este caracterizată în continuare de o puternică segregare pe verticală, iar „plafonul de sticlă” rămâne o realitate, la fel ca și segregarea pieței muncii⁽¹⁷⁾.

6.3 Diferența de remunerare dintre femei și bărbați reprezintă în continuare o realitate în mediul academic și în institutele de cercetare, precum și în alte sectoare economice. La acest fenomen contribuie, printre alți factori, tipurile de fișă a postului, teoretic „neutre”, dar care ignoră disparitățile de gen, reaua împărțire a responsabilităților familiale și menținerea discriminării directe și indirecte.⁽¹⁸⁾ Cu alte cuvinte, potențialul științific feminin este subevaluat și nu este utilizat la potențial maxim, femeile sunt subreprezentate și lipsește echilibrul de gen sub aspect decizional în materie de cercetare și de inovare.

6.4 Nu toate statele membre dețin politici naționale pentru promovarea **integrării dimensiunii de gen în cercetare**, lucru care subminează calitatea și relevanța acesteia. O pondere mai mare a femeilor ar determina o creștere a diversității rezervei de talente, forței de muncă și procesului decizional și ar spori calitatea cercetării. Aceasta ar permite evitarea costurilor economice ridicate și chiar a erorilor cauzate de absența perspectivei de gen în domeniul cercetării. Absența îmbunătățirilor privind integrarea dimensiunii de gen în cercetare va avea consecințe negative asupra obiectivelor pe care și le propune SEC sub aspectul atingerii unor niveluri înalte de excelență. O mai mare implicare a femeilor va contribui la creșterea socioeconomică europeană și la îmbunătățirea excelenței, a performanței și a rezultatelor cercetării.

6.5 CESE îndeamnă Comisia și statele membre să își dubleze eforturile și să adopte inițiative mai eficiente în vederea eliminării efective a disparităților de gen care există în mediul academic, în domeniul cercetării și al științei. În special, trebuie

⁽¹⁶⁾ Femeile reprezintă 45 % dintre doctoranzi, însă numai 30 % dintre cercetătorii activi, cifră care coboară la 19 % în cazul funcțiilor de conducere din mediul academic. În medie, numai 13 % dintre institutele științifice sau de cercetare la nivel înalt sunt conduse de femei și numai 9 % dintre universități (*She Figures Preliminary data 2012, Gender in Research and Innovation: statistics and indicators*, al Grupului din Helsinki Femeile și Știința – Comisia Europeană: <http://ec.europa.eu>).

⁽¹⁷⁾ Procentul studenților din universități (55 %) și al absolvenților (59 %) este mai mare decât cel al bărbaților, însă aceștia din urmă sunt mai numeroși la nivelurile superioare. Femeile reprezintă numai 44 % din personalul academic de grad inferior, 36 % dintre asociați și 18 % dintre profesorii obișnuiți.

⁽¹⁸⁾ Rezoluția Parlamentului European din martie 2012 subliniază că diferențele de remunerare rămân ridicate. În medie, femeile din UE câștigă cu 17,5 % mai puțin decât bărbații, deși reprezintă 60 % dintre noii absolvenți.

îndeplinită promisiunea de a garanta o prezență feminină de cel puțin 40 % în toate comitetele care se ocupă de atribuirea contractelor, de elaborarea și/sau revizuirea criteriilor de evaluare a proiectelor sau care stabilesc politicile de ocupare a forței de muncă în centrele universitare, științifice și de cercetare. Elaborarea, punerea în practică și evaluarea planurilor de acțiune pentru egalitatea de gen în cadrul universităților și a centrelor de cercetare este o altă măsură pe care CESE o salută, cu condiția ca femeile să participe activ și pe deplin la întregul proces.

6.6 De asemenea, Comitetul îndeamnă Comisia Europeană să garanteze participarea societății civile organizate la elaborarea recomandării care va conține orientările pentru modificările instituționale ce vizează promovarea egalității efective între femei și bărbați în universități și în centrele de cercetare.

7. Optimizarea difuzării, a accesibilității și a transferului de cunoștințe științifice, inclusiv prin intermediul instrumentelor digitale

7.1 În aprilie 2008, Comisia a publicat o recomandare⁽¹⁹⁾ privind gestionarea proprietății intelectuale în transferul de cunoștințe, care cuprindea un cod al bunelor practici destinat universităților și altor organisme publice de cercetare⁽²⁰⁾. Cu toate acestea, codul nu este suficient pentru a realiza obiectivele recomandării.

7.2 Accesul la informațiile științifice este o condiție prealabilă esențială pentru cercetarea de succes și promovarea inovării, respectiv pentru competitivitatea Europei. Acest lucru include transferul de cunoștințe între cercetători, între parteneriate de cercetare - în special între cercetare și întreprinderi -, precum și între cercetători și cetățeni, inclusiv accesul liber la publicații. CESE salută Comunicarea Comisiei pe această temă⁽²¹⁾ și face trimitere la avizul său în acest domeniu⁽²²⁾.

7.3 În plus, CESE aprobă intenția de a se elabora o foaie de parcurs pentru dezvoltarea infrastructurii electronice de susținere a e-Științei, prin accesul la instrumente și resurse pentru cercetare.

⁽¹⁹⁾ C(2008) 1329.

⁽²⁰⁾ Scopul acestui document era de a furniza statelor membre și părților interesate un ansamblu de practici și de politici în vederea stimulării transferului de cunoștințe, care continuă să fie insuficient. De altfel, numărul angajaților cu experiență în sectorul industrial (de exemplu, în departamentele universitare care se ocupă cu difuzarea și transferul de cunoștințe) este cu mult mai scăzut în Europa decât în alte țări din lume, numai 5-6 % dintre cercetătorii din UE trecând de la sectorul public la cel privat și invers.

⁽²¹⁾ COM(2012) 401 final.

⁽²²⁾ Avizul CESE „Accesul la informațiile științifice – investiții publice”.

7.4 CESE invită Comisia Europeană să solicite și să fructifice pe deplin participarea organizațiilor societății civile europene în domeniul cercetării și al științei, la schimburile periodice prevăzute în contextul instituirii unui forum al statelor membre, care să servească drept punct de referință pentru difuzarea și transmiterea rezultatelor programelor și proiectelor științifice.

Bruxelles, 16 ianuarie 2013

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Staffan NILSSON
